

METODY VE VÝUCE CIZÍCH JAZYKŮ

Michaela Němcová

CO JE TO METODA?

- Metoda by měla být praktickou aplikací přístupu, teorie o tom, jak funguje jazyk a zejména jak probíhá osvojování a učení se jazyku.“ (Filipová, 2014)
- Ustálený soubor výukových postupů.

JAKÉ JSOU VÝUKOVÉ METODY?

Klasické výukové metody	Alternativní výukové metody
Gramaticko-překladová metoda	Sugestopedie
Přímá metoda	The Community Language Learning
Audiolingvální či audioorální metoda	The Silent Way
Komunikativní metoda	The Total Physical Response
	The Natural Approach
	The Oral Approach And Situation Language Teaching
	The Lexical Approach
	Nepustilova metoda
	Callanova metoda

SUGESTOPEDIE

- Hlavní rysy:
 - Propojení obou mozkových hemisfér – využití relaxace, rytmického dýchání jógy či dramatické výchovy => může docházet i ke změně stavu vědomí.
 - Důležité je prostředí, ve kterém výuka probíhá.
 - Pevná struktura hodiny.

THE COMMUNITY LANGUAGE LEARNING

- Hlavní rysy:
 - Koncipovaná jako poradenská činnost.
 - Studenti si sami volí témata, učitel je jen poradcem a „moderátorem“.
 - Hodiny jsou koncipovány jako diskuze na vybrané téma a jsou nahrávány – učebním materiálem jsou komentované nahrávky

THE SILENT WAY

- Hlavní rysy:
 - Učitel má mlčet – student má mluvit => učitel se snaží využívat co nejvíce neverbálních prostředků.
 - Studenti se učí objevováním a řešením problémů.
 - Využití barev a objektů ve výuce (tyčky, barevné karty apod.).

THE TOTAL PHYSICAL RESPONSE

- Hlavní rysy:
 - Reakce pohybem na lingvistické podněty => studenti se seznamují s jazykem pomocí poslechu série učitelových pokynů
 - Využití vizuálních prostředků – obrázky, simulace reálných situací.
 - Dlouhé období, kdy studenti vůbec nemluví.

THE NATURAL APPROACH

- Hlavní rysy:
 - Komunikace pouze v cílovém jazyce.
 - Cizí jazyk má být osvojován stejně jako jazyk mateřský => autentické materiály, demonstrace reálných situací.
 - Velká váha je kladena slovní zásobě, gramatika ustupuje do pozadí.

CALLANOVA METODA

- Hlavní rysy:
 - Založeno na principu *otázka – odpověď* => tzv. kontrolovaná konverzace
 - Pevná struktura lekce – velká část hodiny je věnována mluvení, ale trénuje se také psaní, čtení a poslech.
 - Učitel mluví přirozeným tempem řeči.

PROBLÉMY PŘI VYUŽITÍ TĚCHTO METOD PŘI VÝUCE ČEŠTINY JAKO CIZÍHO JAZYKA

- Všechny zmíněné metody byly vytvořeny pro výuku angličtiny jako cizího jazyka, není tedy jisté, zda jsou využitelné pro češtinu.

Anglická gramatika pro úroveň A1
Tvoření jednoduchých vět obsahujících nominální a verbální frázi.
Otázky „ano/ne“ tvořeny použitím oznamovací věty a stoupavé intonace.
Tvoření souřadných souvětí s využitím spojek „a“ a „ale“.
Využití gerundia
Použití tranzitivních a netranzitivních sloves.
Použití podstatných jmen v singuláru, plurálu a vyjádření posesivity.
Stupňování adjektiv.
Tvoření jednoduchého času přítomného a minulého + zápor.
Tvoření přítomného a minulého času + zápor.
Tvoření infinitivu, imperativu, přítomné příčestí.
Tvoření slov pomocí prefixů: un-, mis-, re-, a sufixů: -ness, -hood, -like, -ish, -ly.

Česká gramatika pro úroveň A1¹¹

Seznámení se sklonnými a nesklonnými jmény.

Jmenná flexe prostřednictvím substantivních koncovek – nominativ, genitiv, akuzativ singuláru i plurálu substantivních deklinačních typů:

maskulina animata typu student, muž, táta, průvodce, příbuzný a průvodčí
maskulina inanimata typu rohlík a pokoj
feminina typu žena, růže, skříň, radost, příbuzná a průvodčí
neutra typu město, moře, kuře, nádraží a vstupné

Znalost českých pádů:

nominativ

(subjekt věty podmětové, predikativ sponového přísudku, adverbiále srovnání po výrazech jako a než)

genitiv

(numerativní genitiv, posesivní genitiv, objektový komplement u omezeného počtu sloves, neshodný přívlastek s předložkami bez, z, od, do, u, doplnění slovesa s předložkami bez, z, od, do, u, předložky s genitivem: bez, do, kolem, od, u, vedle, z/ze, vlevo/vpravo od.)

dativ

(seznámení s významem dativních předložek k/ke a proti, příklonné dativní tvary osobních zájmen mi/ti/vám, syntaktické funkce: proživatele stavu nebo děje, valenční doplnění slovesa, nevalenční doplnění slovesa)

akuzativ

(objektový komplement slovesa, proživatele děje u neosobních sloves, doplnění slovesa s významem časovým, valenční předložkové doplnění slovesa, nevalenční předložkové doplnění slovesa, neshodný přívlastek, předložky s akuzativem: mezi, na, nad, pod, pro, před, přes, v/ve, za)

lokál

(valenční doplnění sloves s předložkou o, místní doplnění sloves s předložkami v/ve, na, omezený repertoár časových určení s předložkou o)

instrumentál

(nevalenční doplnění slovesa ve významu dopravního prostředku, doplnění slovesa s předložkou s, místní doplnění slovesa s předložkami [před, za atd.]

Znalost adjektivní flexe (nominativ, genitiv, dativ, singuláru i plurálu) typů: mladý/mladá/mladí a cizí/cizí/cizi.

Stupňování adjektiv dobrý, špatný, malý velký.

Syntaktické funkce adjektiva pro úroveň A1: predikativ sponového přívlastku, nevalenční determinace jména.

Aktivní znalost nominativu, akuzativu a genitivu obou čísel u zájmen: já, ty, on, ona, ono, my, vy, oni, ony, ona, se, kdo, co, všechen,

Užívání zájmenných relativ vím/nevím, zájmeno + věta.

Syntaktické funkce zájmen: „substantivní“ zájmena substituují podstatná jména v jejich funkcích, „adjektivní“ zájmena substituují přídavná jména v jejich funkcích, tázací zájmena tvoří tázací výraz v doplňovacích otázkách a zároveň se syntakticky chovají jako substantiva či adjektiva, vztažná zájmena uvozují obsahové věty po vím/nevím.

Numeralia:

základní číslovky a jejich deklinace

řadové číslovky – nominativ, genitiv, dativ singuláru

násobné číslovky typu -krát

Neurčité tvary sloves:

minulé přičestí

(součást tvaru préterita, konstrukce chtěl/chtěla bych + infinitiv)

infinitiv

(součást opisného futura, součást složeného slovesného přísudku, substitute substantivních tvarů, substitute imperativních tvarů verba, adverbiále účelu)

Všechny tvary slovesných paradigmat.	
Znalost imperfektivních tvarů sloves.	
Slovesné časy: prézens, préteritum, opisné futurum.	
Slovesný způsob: indikativ.	
Syntaktické funkce adverbii: valenční adverbiální komplement přísudku, nevalenční okolnostní doplnění přísudku, nevalenční adverbiální determinace adjektiva či adverbia, tázací slovo v doplňovacích otázkách, spojovací prostředky uvozující obsahovou větu po vím/nevím.	
Syntaktické funkce předložek: valenční předmětové doplnění slovesa, valenční okolnostní doplnění slovesa, nevalenční okolnostní doplnění, determinace jména.	
Znalost koordinačních spojek a jejich užití.	
Slovotvorba:	tvoření ženských příjmení
	přechylování obecných jmen
	jména zemí, kontinentů, jmen obyvatel, národností, jazyka
Souřadná souvětí	
Znalost shody podmětu s přísudkem a případy jejího porušení.	
Znalost existence nevyjádřeného podmětu.	

SEKUNDÁRNÍ LITERATURA

- Milan Hrdlička – Cizí jazyk čeština (2002), Kapitoly o češtině jako cizím jazyku (2010)
- Radomír Choděra – Didaktika cizích jazyků na přelomu století (2001), Výuka cizích jazyků na prahu nového století (2000)
- Diane Larsen-Freeman – Techniques and Principles in Language Learning (2000)